

Rada
Unii Europejskiej

Bruksela, 3 listopada 2022 r.
(OR. en)

14269/22
ADD 1

LIMITE

CORLX 1024
CFSP/PESC 1470
COARM 224
CONUN 261

WNIOSEK

Od:	Wysoki przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa (podpisał sekretarz generalny Stefano SANNINO)
Do:	Thérèse BLANCHET, sekretarz generalna Rady Unii Europejskiej
Dotyczy:	Wniosek Wysokiego Przedstawiciela Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa skierowany do Rady dotyczący decyzji Rady w sprawie wsparcia opracowania uznanego na poziomie międzynarodowym systemu walidowania zarządzania bronią i amunicją (AAMVS) w celu zapobiegania nielegalnej proliferacji – Dokument projektowy

DOKUMENT PROJEKTOWY

**OPRACOWANIE UZNANEGO NA POZIOMIE MIĘDZYNARODOWYM SYSTEMU
WALIDOWANIA ZARZĄDZANIA BRONIĄ I AMUNICJĄ (AAMVS) W CELU
ZAPOBIEGANIA NIELEGALNEJ PROLIFERACJI**

1. Kontekst

W społeczności zajmującej się kontrolą zbrojeń panuje coraz większa zgoda co do tego, że skuteczne zarządzanie zapasami odgrywa kluczową rolę we wzmacnianiu środków kontroli wywozu zapobiegających przenikaniu broni. W dokumencie roboczym przygotowanym na 7. Konferencję Państw-Stron (CSP7) Traktatu o handlu bronią przewodniczący CSP7 wezwał państwa-strony, aby „rozważyły wszystkie aspekty zarządzania zapasami, zarówno przed wydaniem pozwolenia na wywóz, jak i w odniesieniu do bezpiecznego i chronionego przechowywania po dostawie”. Ponadto zachęcił „państwa-importerów i państwa-eksporterów do uzgodnienia szczegółowych warunków i gwarancji dotyczących obiektów wykorzystywanych do przechowywania, oznaczania produktów lub kontroli użytkowników końcowych, przed wywozem” – byłoby to działanie uzupełniające wymianę informacji na temat nielegalnych działań (art. 11 ust. 5 i art. 15 ust. 4 Traktatu o handlu bronią). Przewodniczący CSP7 zaproponował również aby państwa-strony – w ramach stosowania art. 13 ust. 2 – przekazywały informacje na temat środków, które wprowadziły, aby poprawić bezpieczeństwo fizyczne i zarządzanie zapasami (PSSM), jako przykład działań podjętych w celu zapobiegania przenikaniu broni i rozwiązania problemu przenikania broni¹.

Zagwarantowanie, zgodnie z dokumentem roboczym przewodniczącego CSP7, by państwa trzecie stosowały odpowiednie praktyki w zakresie zarządzania zapasami, stanowi nadal duże wyzwanie. Dziedzina ta ma charakter techniczny, a informacje są traktowane jako szczególnie chronione. Utrudnia to wymianę informacji. W wielu sektorach – prywatnych i publicznych – oceny zgodności są wykorzystywane do zapewnienia gwarancji w odniesieniu do skuteczności, bezpieczeństwa i ochrony produktów i usług. Dzięki ocenom zgodności można stosować uznane na poziomie międzynarodowym metody ustalania, czy dany produkt lub dana usługa są zgodne z przyjętymi normami i standardami. Istnieją co prawda różne międzynarodowe standardy, wytyczne i dobre praktyki dotyczące zarządzania zapasami i ich ochrony, brak jest jednak uznanej na poziomie międzynarodowym metody gwarantowania, że państwo trzecie lub użytkownik końcowy mają zdolności w zakresie zapobiegania przenikaniu (art. 11 ust. 1 Traktatu o handlu bronią) ich zapasów broni i amunicji.

W tym kontekście Unia Europejska (UE) od 2020 r. bada możliwości ustanowienia uznanego na poziomie międzynarodowym systemu walidowania polityk i praktyk w zakresie broni i amunicji na poziomie państw i użytkowników końcowych. Przyjmując decyzję Rady (WPZiB) 2020/979, zmienioną następnie decyzją Rady (WPZiB) 2021/2075, UE powierzyła Zespołowi Doradczemu ds. Zarządzania Amunicją (AMAT), działającemu w ramach Genewskiego Międzynarodowego Centrum Humanitarnego Rozminowywania (GICHD), projekt dotyczący opracowania uznanego na poziomie międzynarodowym systemu walidowania zarządzania bronią i amunicją (AAMVS) w celu

¹ Projekt dokumentu roboczego przygotowanego przez przewodniczącego CSP7: Wzmacnianie wysiłków na rzecz eliminowania nielegalnego handlu bronią strzelecką i lekką oraz zapewniania skutecznego zarządzania zapasami.

zapobiegania nielegalnej proliferacji i przypadkowym wybuchom. Był to projekt wieloletni, podzielony na konkretne fazy z zyznaczonymi celami i wynikami.

Celem fazy pierwszej (decyzja WPZiB 2020/979) było zbadanie możliwości utworzenia uznanego na poziomie międzynarodowym systemu walidowania praktyk w zakresie zarządzania bronią strzelecką i lekką (BSiL) i amunicją. Wykonalność systemu oceniono w siedmiu kategoriach: pod względem technicznym, politycznym, zgodności z prawem, ekonomicznym, pod względem bezpieczeństwa wojskowego oraz bezpieczeństwa i ochrony społeczności, a także pod względem wykonalności w rozsądnym terminie. Po przeprowadzeniu oceny stwierdzono, że chociaż nie ma żadnych „sygnałów ostrzegawczych” wskazujących, że nie można opracować takiego systemu, polityczna gotowość do uczestnictwa zainteresowanych stron w takim systemie zależeć będzie w końcowym rozrachunku od ostatecznego kształtu systemu. Zainteresowane strony nie mogły zatem podjąć zobowiązań do czasu wyjaśnienia kwestii dotyczących ostatecznego kształtu systemu.

Celem fazy drugiej (decyzja WPZiB 2021/2075) było opracowanie narzędzia oceny, które posłuży za podstawę systemu, oraz określenie odpowiednich wariantów dotyczących AAMVS. Utworzono narzędzie do samooceny i zbadano potencjalne warianty w zakresie systemu walidowania. Projekt zakończył się przedstawieniem zalecanego podejścia do opracowania operacyjnego AAMVS.

Co to jest AAMVS?

Informacje na temat ogólnego stanu praktyk w zakresie zarządzania bronią i amunicją są istotne dla wielu zainteresowanych stron, zarówno krajowych, jak i zagranicznych. Na przykład organy odpowiedzialne za kontrolę wywozu mogłyby zwiększyć skuteczność swoich ocen ryzyka przenikania broni przeprowadzanych przed wydaniem pozwolenia na wywóz, poprawiając swoją analizę etapu przechowywania po dostawie; ponadto w ramach współpracy międzynarodowej i udzielania pomocy można w większym stopniu uwzględniać potrzeby wynikające z analizy aktualnych zdolności.

AAMVS ma ułatwić wymianę informacji na temat zdolności użytkowników końcowych do utrzymywania bezpiecznych i chronionych zapasów. W tym celu oceniane są zdolności w zakresie struktury systemu zarządzania użytkownikami końcowymi, a punktem odniesienia oceny są uznane na poziomie międzynarodowym najlepsze praktyki określone w międzynarodowych wytycznych technicznych dotyczących amunicji (IATG) i w modułowym kompendium na temat wdrażania kontroli broni strzeleckiej (MOSAIC).

Centralnym elementem AAMVS są narzędzia opracowane podczas wdrażania decyzji Rady (WPZiB) 2021/2075. Znormalizowana samoocena, jedno z głównych narzędzi opracowanych podczas wdrażania decyzji WPZiB 2021/2075, przewiduje stosowanie metody, która analizuje stopień zaawansowania ram systemu zarządzania zdefiniowanych w elementach zapewniania zdolności, które to elementy określono w IATG 01:35. Tę samoocenę uzupełnia dokument z wytycznymi dotyczącymi interpretacji wyników. Narzędzie samo w sobie może służyć jako narzędzie dwustronnej wymiany informacji na temat ogólnego stanu praktyk w zakresie zarządzania bronią i amunicją stosowanych przez siły zbrojne.

AAMVS staje się „systemem” w momencie, w którym przedmiotowe narzędzie zaczyna być powszechnie stosowane przez całą organizację w celu wspierania wspólnych potrzeb. Organizacje składające się z państw członkowskich, w których obowiązują wspólne wymogi w zakresie kontroli wywozu, przepisy dotyczące wywozu lub cele w zakresie budowania zdolności lub które mają wspólne potrzeby w zakresie monitorowania wdrażania instrumentu, to główni kandydaci do skorzystania z utworzenia systemu. W każdym przypadku wymianę informacji dodatkowo ułatwia wspólna platforma. Znormalizowana ocena mogłaby być wykorzystywana do zaspokajania potrzeb wielu zainteresowanych stron. Samoocena mogłaby być ważna przez wiele lat, co pozwoliłoby na wymianę analiz posiadających już upoważnienie z zatwierdzonymi zainteresowanymi stronami. Mogłoby to zmniejszyć obciążenie sprawozdawcze użytkownika końcowego, a jednocześnie zwiększyć skuteczność umiejętności urzędników ds. kontroli wywozu w zakresie dostępu do

informacji – na etapie poprzedzającym wydanie pozwolenia – na temat warunków przechowywania po dostawie obowiązujących u potencjalnego importującego użytkownika końcowego.

Istnieje wiele możliwości utworzenia systemu AAMVS. Dzięki temu dana organizacja może dostosować system do swoich szczególnych potrzeb. Niektóre organizacje mogą korzystać z utworzenia systemu walidowania, w ramach którego możliwe jest dzielenie się między upoważnionymi użytkownikami jedną znormalizowaną analizą. Inne organizacje mogą uznać walidowanie za problematyczne i w związku z tym mogą wybrać mniej szczegółowe możliwości wymiany informacji. Ustalenie, które cechy są akceptowalne dla każdej organizacji, będzie mieć kluczowe znaczenie dla opracowywania systemów AAMVS.

W oparciu o wyżej wymienione wyniki i wnioski faza III projektu skoncentruje się na dalszym opracowywaniu AAMVS. Przyjęte zostanie regionalne podejście do opracowywania systemów walidowania – koncentrujące się na określeniu i wykorzystaniu istniejących regionalnych struktur organizacyjnych i mechanizmów służących do wymiany informacji, a także na opracowywaniu odpowiednich metod i narzędzi potrzebnych do walidowania krajowych systemów zarządzania bronią i amunicją (w tym poprzez opracowanie narzędzia do samooceny i odpowiednich wytycznych umożliwiających przeprowadzanie oceny i interpretowanie jej wyników).

2. Podejście techniczne

Niniejszy projekt ma na celu opracowanie niezależnych systemów walidowania zarządzania bronią i amunicją (AAMVS) w ramach istniejących regionalnych struktur organizacyjnych. Każdy system będzie funkcjonował niezależnie i będzie opierał się na narzędziach i wytycznych metodologicznych opracowanych podczas wdrażania decyzji Rady (WPZiB) 2021/2075. Przedmiotowe narzędzie obejmuje znormalizowaną metodę samooceny dostosowaną do kontekstu i standardów obowiązujących w danym regionie, uzgodniony proces walidowania lub punktacji, który może wykorzystywać wiedzę fachową z regionu do celów analizowania wyników samooceny, platformę wymiany informacji ułatwiającą przekazywanie określonych informacji upoważnionym organom wnioskującym oraz ograniczone ramy zarządzania pomagające utrzymać zrównoważony charakter systemu.

Wdrażając niniejszy projekt, UE zaprojektowałaby, opracowała, przetestowała i wdrożyła pierwszy regionalny system AAMVS. Unijny AAMVS służyłby jako platforma, dzięki której państwa członkowskie będą mogły, wykorzystując znormalizowany format, zarówno wymieniać między sobą informacje na temat praktyk w zakresie zarządzania bronią i amunicją, opierające się na samoocenie przeprowadzanej przez użytkowników końcowych w państwach trzecich, jak i mieć dostęp do takich informacji. UE w sposób aktywny przyczyniłaby się do zaprojektowania wszystkich cech systemu, wykorzystując sieć ekspertów z UE i z państw członkowskich UE, która służyłaby doradztwem we wszystkich obszarach projektu. Za ułatwianie dyskusji z tą siecią i za wdrażanie projektu odpowiadać będzie GICHD.

Unijny AAMVS zwiększyłby umiejętności Grupy Roboczej ds. Wywozu Broni Konwencjonalnej (COARM), działających w państwach członkowskich UE organów odpowiedzialnych za kontrolę wywozu oraz Europejskiego Instrumentu na rzecz Pokoju (EPF) w zakresie analizowania ryzyka przenikania broni po dostawie i ryzyka przypadkowego wybuchu związanych z systemem zarządzania bronią i amunicją stosowanym przez danego użytkownika końcowego. Informacje te mogłyby pomóc w przygotowywaniu przez nie ocen ryzyka przenikania broni przeprowadzanych przed wydaniem pozwolenia. Samoocena w ramach AAMVS mogłaby również być przydatna Grupie Roboczej ds. Nieprolifracji i Wywozu Broni (CONOP) oraz mogłaby wspierać działania w zakresie pomocy międzynarodowej i budowania zdolności prowadzone przez państwa członkowskie UE: zawierałaby znormalizowaną ocenę zgodności przepisów dotyczących zarządzania bronią i amunicją z międzynarodowymi dobrymi praktykami. Pomogłoby to w identyfikowaniu słabych punktów i potrzeb i tym samym w przekierowywaniu wysiłków na rzecz budowania zdolności do obszarów, w których zasoby są najbardziej potrzebne.

Niniejszy projekt uwrażliwi również inne podregiony na AAMVS oraz na korzyści płynące z opracowania znormalizowanego podejścia do oceny i wymiany informacji na temat praktyk w zakresie zarządzania bronią i amunicją. Celem takiego uwrażliwiania jest zachęcenie innych organizacji regionalnych do opracowywania odpowiednich systemów AAMVS i wspieranie stosowania narzędzia do samooceny. Przedmiotowe wysiłki będą się opierać na działaniach informacyjnych przeprowadzonych podczas wdrażania decyzji Rady (WPZiB) 2020/979 i (WPZiB) 2021/2075. Jeżeli w trakcie działań uwrażliwiających organizacja regionalna zwróci się o wsparcie w opracowywaniu AAMVS, możliwe będzie w ramach projektu przekierować zasoby w celu wsparcia tych wysiłków.

3. Cele ogólne

Głównym celem niniejszego projektu jest wspieranie wysiłków mających zapewnić bezpieczne i zapewniające ochronę zarządzanie BSIL i amunicją poprzez usprawnienie procesów decyzyjnych zainteresowanych stron działających w dziedzinie kontroli wywozu oraz międzynarodowej współpracy i pomocy.

Cel ten zostanie osiągnięty poprzez zwiększenie przejrzystości praktyk w zakresie zarządzania BSIL i amunicją stosowanych przez użytkowników końcowych w państwie trzecim. Mając więcej informacji na temat tych praktyk, zainteresowane strony będą mogły podejmować trafniejsze decyzje w odniesieniu do wydawania pozwoleń na transfery i do inicjatyw w zakresie budowania zdolności.

Aby to osiągnąć, w ramach projektu realizowane będą dwa główne cele:

- 1) utworzenie systemu AAMVS, który będzie operacyjny;
- 2) wspieranie wysiłków organizacji regionalnych i należących do nich państw członkowskich w zakresie opracowywania ich własnych systemów AAMVS.

4. Opis działań

Cel nr 1: Utworzenie systemu AAMVS, który będzie operacyjny

Rok 1: Konsolidacja ram systemu AAMVS

DZIAŁANIA	WYNIKI
Utworzenie unijnej sieci doradczej składającej się z zainteresowanych stron, które mogą udzielać porad eksperckich w zakresie merytorycznych i operacyjnych wskazówek w kwestiach związanych z polityką i działaniami UE. Doradcy ci zostaną poproszeni o wniesienie wkładu na etapie opracowywania unijnego AAMVS w celu zapewnienia dostosowania tego systemu do celów UE. Zespół projektowy GICHD będzie odpowiedzialny za wdrożenie tych porad. Podjęte zostaną starania w celu zorganizowania w ciągu roku kilku spotkań fizycznych. Sieć doradcza ma zapewnić, by zainteresowane strony z UE odgrywały wiodącą rolę w projektowaniu systemu, który będzie odpowiadać ich potrzebom i stosowanym przez nie procesom pracy. Doradcy pomogą w zdefiniowaniu następujących cech	Dostosowane do potrzeb UE i zwalidowane przez UE narzędzia do samooceny.
	Dokument ramowy dotyczący unijnego systemu AAMVS, wraz ze strategią jego opracowywania.
	Uwagi i korespondencja stanowiące część wymiany informacji z unijną siecią doradczą.
	Plan opracowania platformy internetowej obejmujący projektowanie, opracowanie, testowanie i finalizowanie.

systemu: - opracowanie polityki dotyczącej operacji AAMVS oraz nadzoru nad systemem i jego utrzymania; - dokonanie przeglądu narzędzi do samooceny pod kątem adekwatności i stosowności w odniesieniu do potrzeb; - określenie odpowiednich podmiotów, które będą dokonywać walidacji i nadzorować wdrażanie AAMVS; - określenie, jak rodzaj wymiany informacji ma być dozwolony na platformie elektronicznej i w ramach stosunków dwustronnych.
--

Walidowanie samooceny i analiza walidowania. Ogólne narzędzia do samooceny opracowane podczas wdrażania decyzji WPZiB 2021/2175 muszą zostać zweryfikowane, dostosowane do potrzeb i zwalidowane przez unijnych ekspertów technicznych w celu zapewnienia ich dostosowania do wymogów zainteresowanych stron z UE. Przeprowadzenie technicznej walidacji narzędzi do samooceny zatwierdzonych przez ekspertów zajmujących się określoną tematyką (zarządzanie bronią i amunicją oraz kontrola wywozu). Ocena wymogów dotyczących projektowania stron internetowych do celów utworzenia platformy wymiany informacji. Na podstawie zaleceń unijnych doradców w ocenie określi się wymogi dotyczące programowania w celu utworzenia zaplanowanej platformy internetowej.

WYNIKI
Sprawozdanie z oceny dotyczące procesu samooceny.
Oddzielne materiały szkoleniowe do przeprowadzania samooceny i walidacji.
Opracowane polityki i procedury operacyjne do celów przeprowadzania walidacji i stosowania mechanizmu nadzoru nad systemem.
Platforma internetowa do wymiany informacji AAMVS.
Uwagi dla unijnych doradców.

Rok 2: Testowanie narzędzi i systemu

DZIAŁANIA
Przetestowanie narzędzi do samooceny w państwach trzecich. Testy będą się składać z trzech elementów: - udzielenie wsparcia państwom trzecim i innym podmiotom

(pośrednikom, itp.) zaangażowanym w wysiłki na rzecz zakończenia satysfakcjonującej samooceny; - ocena wyzwań w zakresie wdrażania, przed którymi stoją wszystkie podmioty zaangażowane w przeprowadzenie oceny, a także ich obawy co do wymiany informacji; - opracowanie sprawozdania z oceny, w którym podkreślone zostaną wyzwania i wyciągnięte wnioski.
Zaprojektowanie, przetestowanie i walidacja platformy internetowej zgodnie ze specyfikacjami przedstawionymi przez unijną sieć doradczą.
Opracowanie materiałów szkoleniowych i procedur operacyjnych w celu wsparcia wysiłków na rzecz przeprowadzenia samooceny, znormalizowania procesu walidacji i ukierunkowania mechanizmu nadzoru nad systemem.
Opracowanie dokumentów programowych w zakresie działania AAMVS i nadzoru nad nim.
Bieżące informowanie unijnej sieci doradczej o stanie wdrażania oraz prowadzenie dyskusji na temat pojawiających się wyzwań i pytań.

Cel nr 2: Zachęcanie innych organizacji do opracowywania własnych regionalnych AAMVS

Rok 1: Zaprezentowanie AAMVS dwóm organizacjom regionalnym; dalsze analizowanie powiązań z instrumentami międzynarodowymi

DZIAŁANIA
Prowadzenie działań informacyjnych ukierunkowanych na dwie organizacje regionalne i należące do nich państwa członkowskie w celu promowania koncepcji regionalnego AAMVS. Działania te obejmą nie więcej niż trzy wizyty w danym regionie. Pierwsze spotkanie z organizacją regionalną zostanie wykorzystane do zachęcenia do opracowania regionalnego AAMVS, i, w razie potrzeby, do rozpoczęcia planowania kolejnych kroków. Drugie

WYNIKI
Organizacje regionalne i należące do nich państwa członkowskie są poinformowane o unijnym systemie AAMVS i o korzyściach płynących z utworzenia własnego systemu.

spotkanie obejmowałyby państwa członkowskie i służyłoby jako wprowadzenie do systemu i płynących z niego korzyści. Spotkania następne mają jeszcze bardziej zachęcić do utworzenia regionalnego AAMVS i pomóc w zaplanowaniu tego utworzenia.
Uczestniczenie w spotkaniach organizowanych w ramach regionalnych i międzynarodowych instrumentów kontroli zbrojeń. Mogłoby to obejmować organizowanie wydarzeń towarzyszących lub innych wydarzeń promujących AAMVS i opracowanie unijnego AAMVS.

Rok 2 i 3: Zaprezentowanie AAMVS dwóm organizacjom regionalnym rocznie, dalsze promowanie na szczeblu międzynarodowym

Uwaga: w roku 2 i 3 plan projektu zawiera jedną różnicę, w zależności od wyników wysiłków podjętych w roku poprzedzającym w celu promowania AAMVS na szczeblu regionalnym. Pierwotny plan zakłada przeprowadzenie dwóch regionalnych działań informacyjnych rocznie, zgodnie z formatem opisanym w odniesieniu do roku 1. Jeżeli jednak dana organizacja regionalna potwierdzi, że zamierza wdrożyć AAMVS, zespół AMAT zwróci się do UE o zezwolenie na przekierowanie części zasobów w celu opracowania AAMVS w regionie wnioskującym o wprowadzenie systemu. Doprowadziłoby to do zmniejszenia liczby organizacji regionalnych zaangażowanych w skali roku, ale równocześnie mogłoby to spowodować zwiększenie liczby państw stosujących ramy AAMVS i odnoszących z nich korzyści.

5. Agencja wykonawcza ds. technicznych

Główną agencją wykonawczą zajmującą się projektem jest – za pośrednictwem zespołu AMAT – Genewskie Międzynarodowe Centrum Humanitarnego Rozminowywania (GICHD). Zespół AMAT będzie w szczególności kierował zarządzaniem wszystkimi działaniami przewidzianymi w niniejszym projekcie i ich wdrażaniem, a także będzie odpowiedzialny za budżet i sprawozdawczość. Zespół AMAT był również odpowiedzialny za zarządzanie już przyjętymi decyzjami Rady ((WPZiB) 2020/979 i (WPZiB) 2021/2075) i za ich wdrażanie.

Zespół AMAT zamierza zatrudnić ekspertów-konsultantów w celu wsparcia różnych aspektów niniejszego projektu. W szczególności zatrudnieni zostaną eksperci w dziedzinie tworzenia stron internetowych, oceny zgodności i zarządzania BSiL w celu wsparcia wdrażania poszczególnych aspektów tego projektu. Konsultanci ci zostaną wybrani w drodze zatwierdzonego procesu rekrutacji.

6. Adekwatność

Niniejszy projekt, wraz z przewidzianymi w nim celami, działaniami i wynikami, jest zgodny z szeregiem strategii i porozumień politycznych Unii Europejskiej.

Strategia UE z 2018 r. na rzecz zwalczania nielegalnej broni palnej, broni strzeleckiej i lekkiej oraz amunicji do tych rodzajów broni („strategia dotycząca BSiL”)

Celem strategii z 2018 r. dotyczącej BSiL jest „wyznaczenie kierunku zintegrowanych, zbiorowych i skoordynowanych działań na szczeblu europejskim mających zapobiegać nabywaniu nielegalnej BSiL i amunicji do tych rodzajów broni ... oraz ograniczać możliwości takiego nabywania; ma [ona] służyć również promowaniu rozliczalności i odpowiedzialności w zakresie legalnego handlu bronią”². W strategii z 2018 r. dotyczącej BSiL przewidziano szczegółowe działania w zakresie zarządzania zapasami, a także zobowiązano UE do wspierania współpracy i pomocy na rzecz realizacji oenzytowskiego programu działania, w tym w odniesieniu do zarządzania zapasami, oraz do propagowania i wdrażania norm i dobrych praktyk w zakresie postępowania z bronią strzelecką (ISACS [obecnie MOSAIC]) i amunicją (IATG).

Unijny AAMVS przyczyniłby się do wysiłków UE na rzecz wdrożenia strategii z 2018 r. dotyczącej BSiL:

- Zapobieganie przenikaniu broni i promowanie odpowiedzialności w ramach legalnego handlu BSiL jest jednym z deklarowanych celów AAMVS. Unijny AAMVS może pomagać w przeprowadzaniu ocen ryzyka przed wydaniem pozwoleń na wywóz.
- Unijny AAMVS może wspierać współpracę i pomoc w obszarze zarządzania zapasami poprzez identyfikowanie słabych punktów w systemie zarządzania i służąc jako narzędzie monitorowania do śledzenia zmian lub usprawnień w praktyce.
- Metoda samooceny promuje wdrażanie MOSAIC i IATG jako standardów, według których mierzy się ocenę zgodności.

Plan działania UE w sprawie nielegalnego handlu bronią palną na lata 2020–2025

W Planie działania UE w sprawie nielegalnego handlu bronią palną na lata 2020–2025, który ma pomóc zwalczać nielegalny handel bronią w UE i u partnerów z Europy Południowo-Wschodniej (Bałkany Zachodnie, Mołdawia i Ukraina), uznaje się potrzebę zwiększenia bezpieczeństwa zapasów w Europie Południowo-Wschodniej i wspiera region Bałkanów Zachodnich³. W harmonogramie przewidziano również zwiększenie bezpieczeństwa zarządzania zapasami, poczynienie postępów w zakresie uregulowań prawnych i monitorowanie należytego przestrzegania przepisów⁴. Ponadto w działaniu 4.2 przewidziano wymóg zachęcania do lepszego zarządzania zapasami w regionie Sahelu.

Unijny AAMVS nie jest ukierunkowany na regiony, ale może wspierać wysiłki służące zidentyfikowaniu strukturalnych słabych punktów w praktykach zarządzania zapasami stosowanych przez użytkownika końcowego. Metoda samooceny jest szczególnie odpowiednia do identyfikowania niedociągnięć w przepisach dotyczących bezpieczeństwa.

² Rada Unii Europejskiej, konkluzje Rady w sprawie przyjęcia strategii UE na rzecz zwalczania nielegalnej broni palnej, broni strzeleckiej i lekkiej oraz amunicji do tych rodzajów broni, Bruksela, 19 listopada 2018 r., dok. 13581/18, <<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13581-2018-INIT/pl/pdf>>.

³ Komisja Europejska, Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: Plan działania UE w sprawie nielegalnego handlu bronią palną na lata 2020–2025 (przypis 30).

⁴ Zob. cel 7 „Harmonogramu na rzecz trwałego rozwiązania do 2024 r. kwestii nielegalnego posiadania i niewłaściwego wykorzystywania broni strzeleckiej i lekkiej (BSiL) i broni palnej oraz amunicji do tych rodzajów broni, a także nielegalnego handlu taką bronią i amunicją na Bałkanach Zachodnich”, Londyn, 10 lipca 2018 r., <<https://www.seesac.org/f/docs/publications-salw-control-roadmap/Regional-Roadmap-for-a-sustainable-solution-to-the.pdf>>.

Wspólne stanowisko UE z 2008 r. w sprawie wywozu broni („wspólne stanowisko UE”) oraz fakultatywny przewodnik do wspólnego stanowiska⁵

Wspólne stanowisko UE zawiera osiem kryteriów określających cztery rodzaje ryzyka, które państwa członkowskie są zobowiązane traktować jako podstawy odmowy wydania pozwolenia na wywóz, i cztery rodzaje czynników, które państwa członkowskie są zobowiązane „uwzględnić” przy ocenianiu wniosków o udzielenie pozwolenia na wywóz. Kryterium 7 odnosi się do „istnieni[a] ryzyka, że nastąpi zmiana przeznaczenia technologii wojskowej lub sprzętu wojskowego w państwie kupującym lub dojdzie do jego ponownego wywozu na niepożądanych warunkach” jako jednego z czynników, które powinien uwzględnić eksporter. Ponadto zgodnie ze wspólnym stanowiskiem eksporter powinien również, oceniając ryzyko przenikania broni, uwzględnić „zdolność państwa-odbiorcy do stosowania efektywnych środków kontroli wywozu”.

W przewodniku do wspólnego stanowiska UE – który zawiera dalsze, chociaż niewiążące wskazówki dotyczące sposobu stosowania przepisów wspólnego stanowiska – zachęca się ekspertów do rozważenia, czy w państwie-odbiorcy (a) „zarządzanie zapasami i bezpieczeństwo zapasów” spełniają „wystarczająco rygorystyczne normy” (w tym MOSAIC i IATG)” oraz (b) „znane są przypadki problemów z niewyjaśnionymi ubytkami zapasów”⁶.

W przewodniku podkreślono, jak ważne są skuteczna ochrona zapasów i skuteczne zarządzanie zapasami nie tylko w odniesieniu do wdrażania kryterium 7 i do oceny ryzyka przenikania broni, ale również w odniesieniu do stosowania kryteriów 1 i 2 wspólnego stanowiska UE, które dotyczą, odpowiednio, poszanowania zobowiązań międzynarodowych oraz poszanowania praw człowieka i międzynarodowego prawa humanitarnego. W szczególności w przewodniku uznano, że przestrzeganie standardów określonych w oenietowskim planie działania, w tym standardów dotyczących zarządzania zapasami, ma duże znaczenie dla oceny poszanowania przez odbiorców zobowiązań międzynarodowych zgodnie z kryterium 1⁷. Ponadto w przewodniku wspomina się o istnieniu „odpowiednich procedur” dotyczących „zarządzania zapasami i bezpieczeństwa zapasów, w tym nadwyżek uzbrojenia i amunicji” i o istnieniu problemu „kradzież[y] i wyciek[ów] z magazynów” w państwie wskazanego użytkownika końcowego, jako o elementach, które należy uwzględnić do celów oceny, czy istnieje ryzyko, że wywożona broń może zostać wykorzystana z naruszeniem praw człowieka lub międzynarodowego prawa humanitarnego, o czym mowa w kryterium 2⁸.

We wspólnym stanowisku UE i w przewodniku przewidziano również odpowiednie wskazówki dotyczące wymiany informacji, która jest ważnym elementem AAMVS. Zgodnie z art. 4 wspólnego stanowiska UE państwa członkowskie są zobowiązane do informowania się wzajemnie o odmowach wydania pozwolenia na wywóz oraz do konsultowania się ze sobą, jeżeli rozważają zatwierdzenie pozwolenia, które jest „zasadniczo” takie samo, jak pozwolenie, którego wydania odmówiło wcześniej inne państwo członkowskie. Przepis ten został dodatkowo wzmocniony artykułem 7 wspólnego stanowiska UE, w którym zobowiązano państwa członkowskie do „wzmocnienia współpracy i wspierania współdziałania” w dziedzinie kontroli wywozu broni poprzez „wymianę jednostronnych informacji”, nie tylko na temat odmów, ale również na temat polityk w zakresie wywozu broni. W przewodniku zachęca się państwa członkowskie do wymiany informacji w ramach posiedzeń grupy COARM, a także za pośrednictwem „systemu online grupy COARM lub – w przypadku konieczności opatrzenia klauzulą »RESTRICTED« – z [wykorzystaniem] komunikatów

⁵ Wspólne stanowisko Rady 2008/944/WPZiB z dnia 8 grudnia 2008 r. określające wspólne zasady kontroli wywozu technologii wojskowych i sprzętu wojskowego (przypis 7).

⁶ Rada Unii Europejskiej, „Przewodnik do wspólnego stanowiska Rady 2008/944/WPZiB (w wersji zmienionej decyzją Rady (WPZiB) 2019/1560)”, s. 129.

⁷ Rada Unii Europejskiej, „Przewodnik do wspólnego stanowiska Rady 2008/944/WPZiB (w wersji zmienionej decyzją Rady (WPZiB) 2019/1560)”, s. 24.

⁸ Rada Unii Europejskiej, „Przewodnik do wspólnego stanowiska Rady 2008/944/WPZiB (w wersji zmienionej decyzją Rady (WPZiB) 2019/1560)”, s. 58.

COREU”. Wymiana informacji powinna również obejmować informacje, które mogą być przydatne dla innych państw członkowskich w celu zapobiegania ryzyku przenikania broni⁹.

We wspólnym stanowisku przewidziano wyraźne powiązania między ustaloną polityką a AAMVS. Powiązanie to ustanowiono w decyzji Rady (WPZiB) 2020/979: unijny AAMVS został specjalnie zaprojektowany tak, by wesprzeć stosowanie, przez organy odpowiedzialne za kontrolę wywozu, kryterium 7 zawartego we wspólnym stanowisku UE – jako narzędzie techniczne, które może służyć do analizowania środków bezpieczeństwa i ochrony wdrażanych przez potencjalne państwo-importera. Zastosowana metoda jest zgodna z zawartymi w przewodniku wskazówkami dotyczącymi oceny standardów w świetle istniejących dobrych praktyk przyjętych na szczeblu międzynarodowym. W art. 4 wspólnego stanowiska można również znaleźć polityczne uzasadnienie dla elementu unijnego AAMVS dotyczącego wymiany informacji.

Decyzja Rady (WPZiB) 2021/38 z dnia 15 stycznia 2021 r. w sprawie ustanowienia wspólnego podejścia do elementów certyfikatów użytkownika końcowego w kontekście wywozu broni strzeleckiej i lekkiej oraz amunicji do tych rodzajów broni

W decyzji Rady 2021/38/WPZiB ustanawia się wspólne podejście do elementów certyfikatów użytkownika końcowego w kontekście wywozu broni strzeleckiej i lekkiej oraz amunicji do tych rodzajów broni¹⁰. W decyzji przewidziano dwa „elementy opcjonalne” bezpośrednio związane z AAMVS, które państwa mogą wziąć pod uwagę: (c) umożliwienie, po wysyłce, weryfikacji na miejscu przez państwo-eksportera; (d) zapewnienie gwarancji ze strony użytkownika końcowego wykazujących jego „zdolność do bezpiecznego i zapewniającego ochronę zarządzania bronią i amunicją, w tym jego zdolność do bezpiecznego i zapewniającego ochronę zarządzania zapasami w miejscu, gdzie towary będą składowane”.

AAMVS może obejmować metodę weryfikacji po dostawie – w celu wsparcia weryfikacji na miejscu wniosków złożonych w ramach samooceny. Zapewniłoby to jeszcze wyższy poziom gwarancji.

7. Strategia w zakresie informowania i eksponowania działań

Zespół AMAT będzie zobowiązany do podjęcia wszelkich odpowiednich środków w celu rozpowszechnienia informacji o tym, że niniejszy projekt jest finansowany przez UE, zgodnie z wymogami dotyczącymi informowania o działaniach zewnętrznych UE i ich eksponowania z 2018 r. opublikowanymi przez Komisję Europejską. Wsparcie Unii Europejskiej będzie również podkreślane w zaproszeniach i innych dokumentach przekazywanych uczestnikom poszczególnych wydarzeń. Zespół AMAT zapewni, aby UE była, w miarę możliwości, reprezentowana podczas wydarzeń otrzymujących wsparcie na mocy niniejszej decyzji.

W szczególności podczas wszystkich wydarzeń regionalnych i międzynarodowych, na których prezentowany będzie AAMVS, podkreślany będzie fakt, że projektem kieruje UE. Unijny AAMVS mógłby stanowić doskonałą zachętę dla innych organizacji regionalnych; w związku z tym zespół AMAT będzie wspierał wysiłki UE na rzecz promowania tego narzędzia w różnych środowiskach zajmujących się kontrolą zbrojeń. Przedstawiciele UE będą proszeni o formułowanie uwag, a logo UE będzie zamieszczane w prezentacjach i ogłoszeniach.

⁹ Rada Unii Europejskiej, „Przewodnik do wspólnego stanowiska Rady 2008/944/WPZiB (w wersji zmienionej decyzją Rady (WPZiB) 2019/1560)”, s. 159.

¹⁰ Decyzja Rady (WPZiB) 2021/38 z dnia 15 stycznia 2021 r. w sprawie ustanowienia wspólnego podejścia do elementów certyfikatów użytkownika końcowego w kontekście wywozu broni strzeleckiej i lekkiej oraz amunicji do tych rodzajów broni, *Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej*, L 14/4 z 18.1.2021, <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021D0038&from=PL>>.